

การส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
Morality Promotion toward Philosophy of Sufficiency Economy for Students of
Wat Pongploy Wiriyaram Buddhist Scripture School under the jurisdiction of the
National Office of Buddhism

พระเกรียงไกร รัตนสีหา
Phra Kriangkrai Rattanasiha
สถาบันรัชต์ภาคย์
Rajapark Institute

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยใช้ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) เรียงลำดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสุภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความขยัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$)

2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า มี ปัญหา ดังนี้ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ขาดคู่มือการส่งเสริมคุณธรรม ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม ขาดการติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และขาดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี โดยมีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับปัญหาทั้ง 5 ประการ คือ ควรประสานผู้ปกครองให้เข้าใจเพื่อให้ความร่วมมือทุกด้าน ควรมอบหมายคณะทำงานจัดทำคู่มือส่งเสริมคุณธรรม ควรประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม ควรมีแผนติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างเพียงพอและเหมาะสม

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณธรรม, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to study the state of problems and suggestions in morality promotion toward philosophy of sufficiency economy for students of Wat Pongploy Wiriaram Buddhist scripture school under the jurisdiction of the national office of Buddhism. By using the population in this research, namely teachers of Wat Pongploy Wiriaram Buddhist scripture school under the jurisdiction of the national office of Buddhism, who served in the academic year 2016, totaling 28 people. The research tool was a questionnaire, Rating Scale 5 level and open-ended questionnaire. Data analysis using frequency and percentage, mean and standard deviation.

The findings are as follows

1. Morality promotion toward philosophy of sufficiency economy for students of Wat Pongploy Wiriaram Buddhist scripture school under the jurisdiction of the national office of Buddhism. Overall is at a high level ($\mu = 4.29$), sorted as follows: the highest average is the politeness Very level ($\mu = 4.40$), followed by honesty High level ($\mu = 4.35$), and the lowest mean on diligence is at high level ($\mu = 4.18$).

2. problems of Morality promotion toward philosophy of sufficiency economy for students of Wat Pongploy Wiriaram Buddhist scripture school under the jurisdiction of the national office of Buddhism. Found that there were problems as follows: lack of cooperation from parents, lack of moral promotion manual, lack of coordination with external agencies to join as a lecturer, lack of continued monitoring and evaluation of student behavior and lack of media, equipment and technology. The recommendations were consistent with the 5 problems, namely, should coordinate with parents to understand in order to cooperate in all aspects, should assign a working group to prepare a manual for moral promotion, should coordinate with external agencies to join as a lecturer, should be an ongoing plan to monitor the performance of students and should provide media, equipment and technology.

Keywords: morality promotion, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันเกิดวิกฤติคุณธรรมและจริยธรรม มีปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มีแนวโน้มจำนวนอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผู้ก่ออาชญากรรมเปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม ต่างให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาเยาวชนและเด็กในวัยเรียน

การแก้ปัญหานักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อการมั่วสุมและติดยาเสพติด ต้องใช้วิธีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กันไป ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากผู้เรียนเริ่มตั้งแต่อายุในวัยเรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ช่วงชั้นที่ 1-2 หรือประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่1-6) และช่วงชั้นที่ 3-4 หรือมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) นอกจากจะจัดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว ยังพบว่า ต้องป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดยมีคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ

จากนโยบายเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษา 8 คุณธรรมพื้นฐาน ข้างต้น สถาบันการศึกษา จึงควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรมพัฒนา ให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ โดยขอความร่วมมือจาก สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จสามารถนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีจิตสำนึกและวิญญูณของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์การศาสนา และสื่อมวลชน ต้องตื่นตัว กระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงอย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย 8 คุณธรรมพื้นฐาน คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ หากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนจนประเทศใดแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะเป็นวิฤติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้ ชีวิตของคนในชาติ คงจะดีกว่าเดิม สังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรุดหน้าไม่ด้อยกว่าประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นโรงเรียนสอนปริยัติธรรม แผนกสามัญ สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งผู้เรียน คือ สามเณรที่มาบวชเรียน เรียนทางบาลี และรายวิชาสามัญระดับมัธยมศึกษา ด้วย โดยจัดว่าวัดเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการเหมือนกันกับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นประเภทโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่

จัดการศึกษาขึ้นโดยวัดทำการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันศาสนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 12 กำหนดว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง” โดยมีการบริหารจัดการภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553 โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นทุกแห่งจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ขออนุญาตจัดตั้ง โดยวัดในจังหวัดต่าง ๆ จะสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นโดยวัดในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีพันธกิจสำคัญคือ 1) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม 2) พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 3) เผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ยึดหลักการบูรณาการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และยังไม่มีการสำรวจสภาพปัญหาในการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานสำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างชัดเจน

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาค้นคว้าและดำเนินการวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานสำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมาพัฒนาและแก้ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐานสำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้มีพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ตอนหนึ่งว่า

“...พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้อง ไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น...” พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 4 ธันวาคม 2541 (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2549)

จากแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพตามความสุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นสำคัญ ซึ่งก็คือ วิถีชีวิตไทย ที่ยึดทางสายกลางของความพอดี ในหลักพึ่งพาตนเอง 5 ประการดังนี้

1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม คือความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักฝึกกำลัง และที่สำคัญ ต้องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี ต้องรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรจะพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง
5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ ต้องรู้จักเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอสมควร พออยู่พอกินตามอัตภาพ และฐานะของตนเอง

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาจะเริ่มจากการสร้างพื้นฐาน ความพอกินพอใช้ ของประชาชนในชาติเป็นส่วนใหญ่ก่อน แล้วจึงค่อยเสริมสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางด้านต่างๆ หรือดำเนินการให้เป็นไปเป็นขั้นเป็นตอน มิใช่การก้าวกระโดดที่ต้องพึ่งปัจจัยจากภายนอก มาเป็นตัวกระตุ้น ซึ่งมักแต่จะสร้างปัญหาตามมาอย่างมากและไม่ยั่งยืน ดังนั้นวิธีการต่างๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหนทางที่มั่นคง มีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ ที่จะให้ประชาชนในชาติและพื้นฐานของเศรษฐกิจโดยรวม มีความเข้มแข็ง มีรากฐานที่มั่นคง ยั่งยืนอย่างยาวนานอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้ครูสามารถสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีความเชื่อมั่น เห็นประโยชน์และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาทิเช่น

- การระดมความคิดเห็นเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

- การจัดการเรียนการสอน และการสร้างองค์ความรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดนิทรรศการ การสาธิต และตัวอย่างของความสำเร็จตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดการ การผลิต/การบริโภค ในโรงเรียน/ชุมชน ให้เกิดความพอเพียง และสมดุลกินพอดี อยู่พอดี เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์/เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสสมดุลของสังคม และธรรมชาติ
- การพัฒนาอาชีพ/สร้างรายได้เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือ ต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การจัดการ และการจัดระบบองค์รวมความร่วมมือทางการเงิน การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย – เงินออม การบริหารจัดการการเงินออมให้ได้ดอกผล การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดตั้งธนาคารโรงเรียน เป็นต้น
- การจัดการ (รักษา/ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชยะ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ
- การจัดการระบบพลังงานของโรงเรียน/ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น (ประหยัด ผลิตเอง/ทดแทน)
- การอนุเคราะห์เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน) ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น รักชุมชน เช่น การรักษา/ฟื้นฟู ประเพณี วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน การสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่นำคุณธรรม 8 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สะอาด วินัย สุภาพ สามัคคีมีน้ำใจ
- การสร้างจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เช่น รมรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น

โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการในสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ตลอดจนสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นนามธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม และสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“ครูตัวอย่างที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในที่นี้คือคุณครูพรรณมา แสงนภาเพ็ญ ซึ่งมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและแบบอย่างที่ดีจากคุณแม่ ทำให้ครองตน โดย รู้จักประมาณตนรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาทุกเรื่องอย่างมีสติรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยเฉพาะการเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ อดทน รู้จักคิดสร้างสรรค์ ประหยัด ภายใต้งานที่หนักว่า เป็นคนใฝ่รู้ช่างสังเกต และมีคุณธรรม”

สรุปได้ว่าครูควรต้องดำรงชีวิตให้เป็นแบบอย่างทั้งด้านการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมการครองตนและครองงานให้มีคุณค่าบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “การมีชีวิตที่มีความสุขอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับคุณค่าของคน” ผู้ประสบ

ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน และครอบครัว ย่อมรับใช้ผู้อื่นได้ดี มีจิตใจกว้างขวาง ไม่ติดยึดกับตำแหน่งและอำนาจ การมีวินัยในตนเอง และการแบ่งเวลาเป็น ทำให้คนเราสามารถใช้เวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เวลาเพียงหนึ่ง ชั่วโมงของเราก็คงมีค่ามากกว่าหนึ่งวันของผู้ที่ไม่มีวินัยในตนเอง ประกอบกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน การพิจารณาตนเองอยู่เสมอ และไม่มีทิฐิพร้อมที่จะยอมรับความผิดพลาดของตนเองและแก้ไขให้ถูกต้อง ก็จะเกิดความผิดพลาดในชีวิตน้อยที่สุด”

การส่งเสริมคุณธรรมโดยยึดหลักการบูรณาการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ดังนี้

1. ขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค

2. ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

3. ซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

4. มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

5. สุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

6. สะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาไรต์เอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์

8. มีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ใน 8 ประการ คือ 1. ความขยัน 2. ความประหยัด 3. ความซื่อสัตย์ 4. ความมีวินัย 5. ความสุภาพ 6. ความสะอาด 7. ความสามัคคี และ 8. ความมีน้ำใจ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน

3. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ แปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50- 5.00 แปลความหมายว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 แปลความหมายว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 แปลความหมายว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แปลความหมายว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความหมายว่า มีการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยใช้ค่าความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และอธิบายด้วยฐานนิยม ค่าความถี่ และร้อยละ และจัดลำดับปัญหา อันดับ 1 - 5 ในการวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. สภาพการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดฝ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสุภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความขยัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$)

1.1 ด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนขยันควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$) รองลงมาคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$)

1.2 ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิ่งของตามความจำเป็น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการใช้เงินและสิ่งของให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้ทรัพยากรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$)

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง สังคม และหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ด้วยการกระทำแบบตรงไปตรงมา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแบบแผนการดำเนินงานชีวิตที่ถูกต้อง ดีงาม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$)

1.4 ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนและข้อบังคับด้วยความเต็มใจ ตั้งใจและยินดีอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$)

1.5 ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมรอบตัว อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) รองลงมาคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีร่างกายที่สะอาดและถูกสุขอนามัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนิยมความสะอาดเพื่อให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็นทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$)

1.6 ด้านความสุภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุดดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์หรือผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.51$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความอ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$)

1.7 ด้านความสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุดดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือร่วมใจ กลมเกลียวกัน ในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.41$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนปรองดองกัน และปราศจากการทะเลาะวิวาทอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่เอาเปรียบเพื่อนและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

1.8 ด้านความมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเอื้ออาทรและเอาใจใส่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่เป็นผู้ที่ค้ำใจเฉพาะเรื่องราวของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$)

2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า มีผู้ตอบปัญหาทั้งหมด 13 คน จาก 28 คน คิดเป็นร้อยละ 46.42 มีปัญหา 8 ประเด็น จัดเรียงอันดับปัญหา อันดับที่ 1 – 5 ได้ดังนี้

- อันดับที่ 1 ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง
- อันดับที่ 2 ขาดคู่มือการส่งเสริมคุณธรรม
- อันดับที่ 3 ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม
- อันดับที่ 4 ขาดการติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- อันดับที่ 5 ขาดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี

3. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีดังนี้

1. ควรประสานผู้ปกครองให้เข้าใจเพื่อให้ความร่วมมือทุกด้าน
2. ควรมอบหมายคณะทำงานจัดทำคู่มือส่งเสริมคุณธรรม
3. ควรประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม
4. ควรมีแผนติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
5. ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างเพียงพอและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากจากการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชนที่จะต้องอบรมคุณธรรมให้กับเยาวชนในวัยเรียน สอดคล้องกับปราชญ์ มลคล้า (2551) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ปกครองครัวเรือนในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐของผู้ปกครองครัวเรือนในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และอาจจะเนื่องมาจากความเป็นแบบอย่างที่ดีของครูที่จะต้องทำการอบรมนักเรียนสามเณรให้เป็นคนดีมีคุณธรรมตามหลักศาสนาด้วย เพื่อให้สามเณรประพฤติปฏิบัติดีงามเป็นที่ยกย่องซึ่งสอดคล้องกับ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2549 : 84) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาระบบการสร้างคนดี มีคุณธรรมโดยพิจารณาจาก 3 ประเด็นหลัก คือ คนดีมีคุณธรรม ครอบครัวดีมีคุณธรรม และชุมชนดีมีคุณธรรมโดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีคัดสรรคน ครอบครัวชุมชนดีมีคุณธรรมและเพื่อพัฒนาระบบการสร้างคนดีมีคุณธรรมให้กับคน ครอบครัวชุมชนได้ใช้วิธีการศึกษาภาคสนามโดยการสนทนากลุ่มในระดับชุมชนและระดับจังหวัดของ 3 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพชรบุรีและพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการส่งเสริมความดีมีคุณธรรมในระดับบุคคล คือ การพัฒนาตนเองตามแนวไตรสิกขาคือศีล สมาธิ ปัญญา ตัวเรา เป็นตัวอย่างที่ดี พ่อแม่ทำตนเป็นต้นแบบที่ดี ให้การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องสร้างครอบครัวให้อบอุ่นเข้มแข็ง เอื้อเฟื้อต่อกัน การอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี พัฒนาเมื่อเติบโตใหญ่ ปลุกฝังให้เด็กรู้จักเข้าวัดฟังธรรม ทำบุญเพื่อให้เด็กซึมซับความดีงาม ครูเป็นแบบอย่างและสอนคุณธรรมจริยธรรม ร่วมมือส่งเสริมและพัฒนาคนดี เช่นการยกย่องเชิดชูเกียรติคนดีมีคุณธรรมนำมาเป็นต้นแบบของชุมชนสังคม ให้กำลังใจคนทำดีทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โรงเรียนสอนวิชาศีลธรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง ร่วมกิจกรรมกับวัดเพิ่มชั่วโมงสอนจริยธรรม ฝึกให้เด็กนั่งสมาธิ จัดหาสมุดบันทึกความดีให้เด็กบันทึก แข่งขันตอบปัญหาธรรมะ มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัดโรงเรียนใช้วัดเป็นศูนย์การพัฒนา คุณธรรมความดีใช้กิจกรรมทางศาสนาช่วยสอนใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมช่วยกล่อมเกลามาจากวิถีชีวิต จัดกิจกรรมที่ดีมารองรับโดยมีฐาน จากวัฒนธรรมท้องถิ่น ในระดับครอบครัว พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้ครอบครัวอบอุ่น เข้าใจกันเข้าใจถึงความแตกต่าง รู้จักปรับตัวเข้าหากัน มีความอดทนในการเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี ส่งเสริมลูกทั้งด้านการศึกษา และการเป็นคนดี มีกิจกรรมที่สมาชิกทั้งครอบครัวทำร่วมกัน เข้าร่วมประเพณีท้องถิ่น สังคมมีการประกาศยกย่องครอบครัวที่ปฏิบัติได้เหมาะสม เช่น แม่ดีเด่น พ่อดีเด่นลูกกตัญญู ระดับชุมชนคนในชุมชนทุกระดับต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสร้างความร่วมมือในการสร้างคนดี สังคมดีจากบ้าน วัด โรงเรียนยกย่องคนดีให้เป็นแบบอย่างของชุมชนสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน สร้างครอบครัวที่ดี สร้างอาชีพที่มั่นคงในชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ ดูแลสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมการสร้างคนดีชุมชนดี สังคมให้เพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่พบว่า มีปัญหา ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ขาดคู่มือการส่งเสริมคุณธรรม ขาดการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมาร่วมเป็นวิทยากรอบรม ขาดการติดตามประเมินผลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขาดสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี นั้น อาจเนื่องมาจากยังไม่มี การประสานความร่วมมือจากฝ่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ต่างกับ วิทยาลัย บัณฑิต (2550: บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาดำเนินงานของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนตามทฤษฎีของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร พบว่า การดำเนินงานของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามทฤษฎีของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตรใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกำหนดนโยบายด้านจัดสภาพแวดล้อม ด้านนิเทศการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และพัฒนา ว่องธนาการ (2551: 79) ได้ศึกษาดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนโกวิทอรัญ เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูโรงเรียนโกวิทอรัญ เชียงใหม่ ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2549 จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางประกอบบรรยาย ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนโกวิทอรัญ เชียงใหม่ มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมายและนโยบายของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดตั้งองค์กรและพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการจัดองค์กรนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. โรงเรียนควรใช้มีการติดตามประเมินผลการส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนและจัดให้มีโครงการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้

ความรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรวิจัยพัฒนาคู่มือการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับนักเรียนอย่างชัดเจนและประเมินผลการใช้คู่มือด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2549). *การวิจัยและพัฒนากระบวนการสร้างควมดีมีคุณธรรม*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- ถวัลย์ บัวสละ. (2550). *การศึกษาดำเนินงานของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามทัศนะของข้าราชการครู*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปราโมทย์ มลคล้า. (2551). *พฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัฒนา ว่องธนากร. (2551). *การดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของโรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *ประกาศเถรสมาคมว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เอกสารประกอบการประชุม).